

LUNDS
UNIVERSITET

Kinas mjuka makt - Zambias hårda verklighet

*En studie av maktrelationen mellan Kina och Zambias befolkning ur ett
soft power-perspektiv*

Abstract

During the past century China has increased its economic engagement in Zambia which has captured the attention of International Relations studies. The magnitude of Chinese economic linkages to Africa in terms of investment, trade and aid is nothing but of great importance at many levels in relation to its implication for the Zambian people (Morgan 2018).

Soft power is often explained by the research society as a way to increase chances of power and influence without being required to rely on hard power, in terms of coercion through military means and economic sanctions. It is defined as an ability to attract others to wanting to emulate values, examples and strive towards similar prosperity (Nye 2004:5).

China's economic activities in Africa constitutes the primary source on how Africa perceive China's presence, which makes investment, trade and aid argued as fundamental to Chinese efforts to build soft power on the African continent (Morgan 2018). China's incentives in Zambia is further explained as being in line with the effects of soft power, a way for Zambia to gain a big brother and role model in the strive for increased growth. This approach is nevertheless controversial.

Voices from non elite residents in Zambia blow the gaff on how they inherit a different opinion about China's involvement. This research study aims to investigate the differences in how Zambia's elite swallows China's commendations, when the theories of China's soft power in Africa at the same time does not correspond to how the non-elites perceive the actual outcomes. This leads us to the question if the theory of soft power really is soft in the case of Zambia, or what the implicit meaning rather is. This will be conducted through a case study of Zambia and analysed in relation to the idea of soft power.

From analysing the elites and non-elites perceptions of China in Zambia, we found that soft power has a hard time explaining the non-elites perceptions. We can conclude that hard power is a concept more adequate describing how the non-elites are affected by Chinese engagement in Zambia, and also that the elites are exposed to hard power to some extent.

Key words: Sino-Zambian relations, Zambia, China, soft power, hard power, power relations

Word count: 9179

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	3
1.3 Tidigare forskning	4
1.3.1 Kinas utövande av soft power	4
1.3.2 Zambias uppfattning av kinesisk involvering	5
2 Teoretiska perspektiv	7
2.1 Hard power	7
2.2 Soft power	7
2.3 ”Why soft power isn’t so soft”	9
2.3.1 Teoretisk tillämpning.....	10
3 Metod och material	11
3.1 Metod.....	11
3.2 Avgränsningar.....	11
3.3 Material.....	12
3.4 Definitioner.....	14
4 Analys och resultat	15
4.1 Elitens uppfattning.....	15
4.1.1 Kenneth Kaunda.....	15
4.1.2 Edgar Lungu.....	17
4.1.3 Michael Satas politiska profil och valresultat	18
4.1.4 Ekonomiska avtalsvillkor.....	19
4.1.5 Uteslutandet av Swaziland	20
4.2 Icke-elitens uppfattning.....	20
4.3 Ekonomiska aspekter.....	23
5 Slutsats	25
6 Källförteckning	27

1 Inledning

Den internationella politiken har under en stor del av historien präglats av handgripliga maktresurser i form av militär intervention, framtvingad diplomati och ekonomiska sanktioner. De senaste decennierna har dock soft power spelat en allt viktigare roll i den internationella politiken (Nye, 2004:1). Joseph Nye (2004:5) förklarar soft power som en typ av maktinflytande som vilar på en aktörs förmåga att forma andra aktörers preferenser. Det handlar om att skapa förutsättningar som attraherar andra att vilja ta efter värderingar, efterlikna exempel och sträva efter samma välstånd. Soft power ökar därmed staters chanser att få inflytande i världspolitiken utan att behöva förlita sig på hot i form av militära styrkor och ekonomiska sanktioner (Nye 2004:5).

Även då kultur, värderingar och institutioner vanligtvis är ansedda som primära instrument för soft power, drivs Zambias uppfattning av Kina primärt av Kinas stora ekonomiska aktiviteter i Zambia. Detta gör att Kinas bistånd, handel och investeringar gentemot Zambia spelar en fundamental roll för Kinas ansträngningar att bygga soft power i landet (Morgan 2018:388). En stor del av forskningen som undersöker Kinas engagemang i Afrika argumenterar för att detta går att definiera som en ökning av Kinas soft power. Men om soft power-begreppet och dess definiering som att attrahera utan tvång sätts under luppen framgår en ny, djupare förståelse av Zambias upplevelse.

Samtidigt som statschefer, företagsledare och andra makthavare ofta uttrycker att relationen mellan Kina och Afrika innebär ett samarbete som gynnar samtliga inblandade parter, så finns det en tydlig diskrepans i uppfattningen av Kinas involvering mellan olika grupper. Eliten anser att samarbetet gynnar Afrika i en större utsträckning än vad arbetare, icke-eliten, gör. Kan Kinas involvering i Zambia verkligen klassificeras som soft power i den benämningen som Joseph Nye (2004) diskuterar eller är det egentligen hard power? De omtalade fördelarna som Kina menas ha tillgivit Zambia gör Zambia till ett intressant fall att analysera utifrån faktiska innebörden av Kinas involveringar i relation till soft power och hur det har påverkat elitens kontra icke-elitens rådande uppfattningar.

1.1 Bakgrund

Kina och Afrikas relationer sträcker sig ända tillbaka till den afrikanska självständighetsrörelsen då man hade en stor ideologisk samhörighet. Under Bandungkonferensen 1955 gick

Kina och Afrika in i ett åtagande med syftet att utveckla Asien-Afrika samarbeten utan politisk koalition (Wang 2011:97). Under de senaste decennierna har relationen intensifierats när Kina har gjort stora ekonomiska investeringar i kontinenten. De har ökat handeln, genomfört infrastrukturprojekt, stöttat industrier och investerat i bolag. Kina var 2008 den tredje största investeraren i Afrika. Mellan 1998 och 2008 ökade Kinas samlade investeringar femfaldigt, från 259 till 1250 miljoner USD (Kragelund & Bastholm 2008:67).

Tillsammans med Tanzania är Zambia ett av de länder söder om Sahara där Kinas engagemang går att skildra i den banbrytande kinesiska närvaron av kinesiska staten/partiet under ordförande Mao Zedong som tillhandahöll material och ideologisk support (Brautigam 2009 i Wekesa 2013:5). Detta var delvis i form av konstruktionen av den 1 870 kilometer långa TAZARA-järnvägen från Dar es Salaam vid Indiska oceanens kust till Kapiri Mposhi, kopparbältet i norra Zambia, som byggdes mellan år 1967 och 1975 (Wekesa 2013:5). Kopparkoppar har varit Zambias ekonomiska livlina sedan perioden innan deras självständighet som ägde rum år 1964. Då landet inte gränsar till någon kust var de avhängigt sina grannländer för export över internationellt vatten. Efter deras självständighet var det endast Tanzania som också blivit självständigt och var medgörliga, men saknade infrastrukturen för syftet. Kinas involvering i form av konstruktionen av TAZARA-järnvägen, som möjliggjorde exporten av Zambias kopparkoppar, omnämns som en historisk språngbräda för ett solidariskt samarbete mellan Zambia och Kina (Shinn and Eisenman 2012:324 i Wekesa 2013:5).

År 2000 bildades Forum on China-Africa Cooperation (FOCAC) med ledord som pragmatiskt samarbete, lika möjligheter och ömsesidiga fördelar (Wang 2011:97). Idag inkluderar FOCAC Kina och 53 Afrikanska länder (samtliga av Afrikas länder bortsett från Swaziland). FOCAC har blivit ett framgångsrikt forum för Kinas arbete för att skapa samarbeten gentemot Afrika (Wang 2011:97).

Zambia var år 2008 den näst största mottagaren av kinesiska investeringar utanför oljebranschen i Afrika, år 2006 var Kina det land som investerade mest i Zambia, den ackumulerade investeringsportföljen i Zambia nådde 570 miljoner dollar år 2006 (Kragelund & Bastholm 2008:67-68). Exakt hur stor Zambias skuld till Kina är inte helt tydligt då olika källor anger olika saker. Enligt finansminister Margaret Mwanakatwe så låg Zambias totala externa skuld 2018 på drygt 10 miljarder amerikanska dollar (Mfula 2019). Den internationella handelskonsulten Trevor Simumba skrev 2018 en rapport vid namn *He Who Pays the Piper*. I denna konstaterade han att den totala skulden till Kina är närmare 5

miljarder dollar än 2, som den zambiska regeringen har påstått (Lusaka Times 2018). Om dessa två uppgifter stämmer så är 50% av Zambias externa skuld till Kina, men enligt regeringen ligger skulden till Kina på cirka 30% (Servant 2019; Longwe 2018). Många kritiker är oroad över att vissa skulder inte är ackrediterade för i regeringens officiella siffror (Laterza & Mususa 2018; Servant 2019). Dessutom så skrev Kina av en skuld på mer än 22 miljoner amerikanska dollar 2019 enligt Lusaka Times (2019). De många olika beskederna och den senaste avskrivningen gör skulden svår att bestämma, men vi kan konstatera att den är stor. Dessutom verkar villkoren för dessa lån inte vara helt klarlagda (Simumba 2018 i Longwe 2018).

Samtidigt som Kinas lista över investeringar, lån och biståndsprojekt gentemot Zambia växer sig längre, bubblar diskussionen om hur befolkningen i Zambia påverkas. Effekterna av den ekonomiska stimuleringen som Kina bidrar till tycks uppmuntra Zambias elit till att hålla relationerna blomstrande, men vittnen från arbetare som är anställda under kinesiska arbetsgivare skvallrar om att deras uppfattning inte alltid överensstämmer med elitens. Michael Sata och hans parti Patriotic Front vann regeringsvalet i Zambia år 2011 med 56% av rösterna och med en stark anti-kinesisk retorik. Sata tycks ha väckt stark opposition med hjälp utav röster från folket som vittnar om en inställning mot Kina och kineser i Zambia som står i kontrast till hur Kina vill profilera sig i sin relation till landet (Matambo 2019).

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka två olika gruppers syn på Kinas involvering i Zambia under 2000-talet i relation till soft och hard power. Vidare syftar uppsatsen till att pröva soft power-teorins förklaringsvärde när det gäller de olika gruppernas upplevelser av Kinas kultivering av soft power i enlighet med teorin eller om tendenser av hard power är mer lämplig att applicera för att förklara densamma.

Våra frågeställningar lyder:

- Hur uppfattar zambiska eliten kontra icke-eliten Kinas involvering i Zambia och kinesiska medborgare i Zambia?
- Till vilken grad kan Joseph Nyes teori om soft power förklara maktrelationerna mellan Kina och Zambia?

- Hur kan man förklara maktrelationen mellan Kina och Zambia utifrån ett soft/hard power-perspektiv?

Vår hypotes är att Zambias elit kontra icke-elit till en stor grad påverkas olika av Kinas involvering i landet och att deras uppfattning därmed speglas av av detta. Teorin om att Kinas involveringar huvudsakligen innebär en kultivering av soft power, enligt Joseph Nyes benämning (2004:5), är inte tillräcklig för att förklara maktrelationen mellan Kina och zambiska eliten kontra icke-eliten. Vidare hypotes är att Janice Bially Matterns (2005) teori om att soft power inte är så mjuk går att applicera på Zambias icke-elitens upplevelser av Kinas involveringar i landet.

1.3 Tidigare forskning

1.3.1 Kinas utövande av soft power

Det har skrivits otaliga böcker, uppsatser och vetenskapliga artiklar om relationen mellan Kina och Afrika ur ett "soft power"-perspektiv. Många av dessa menar att Kina utövar soft power på kontinenten genom bland annat sina investeringar, vi anser dock att detta bör problematiseras i en större utsträckning.

Att öka Kinas soft power är ett viktigt mål för det kinesiska ekonomiska statliga arbetet i Afrika. Likt Pippa Morgans resonemang (doktor från Fudan University med fokus på forskning inom syd-syd relationer) i artikeln *Can China's Economic Statecraft Win Soft Power in Africa? Unpacking Trade, Investment and Aid* (Morgan 2018), ser vi ett tydligt mönster i tidigare forskning av ett fokus på elitens uppfattning av Kinas involvering i Afrika. Vad som ofta utelämnas är diskussioner kring afrikanska upplevelser av Kina som härstammar från vanligt folk (icke-eliten). Med avseende på omfattningen av Kinas engagemang i Afrika som har växt sig allt större det senaste halvseket anser vi att en stor del av de individer som påverkas i Afrika bör få en större plats i forskningen och vi uppmanar därmed även till fortsatta studier för att belysa detta vidare. Att öka sin soft power lyfts som ett viktigt mål för Kinas ekonomiska, statliga affärer. Det beskrivs som ett centralt strategiskt mål att bygga statens förmåga att attrahera och influera utan att ta till hard power i form av militär styrka eller andra framtvingande metoder (Morgan 2018:387-388).

Kinas utvecklingsmodell som används i Afrika är känd som "The Beijing Consensus" i västvärlden. Den representerar en top-down approach till ekonomisk utveckling;

marknadsekonomi som drivs av ett åtagande till innovation och konstant experimentering, reglerad av staten samt garanterad av politisk och samhällslig stabilitet baserad på politiskt självbestämmande i linje med Kinas princip i form av “non-interference in domestic affairs”. Den ses som ett alternativ till Washington Consensus vilket USA främjar, som i kontrast till The Beijing Consensus betonar ekonomisk utveckling baserad på fri marknad och politisk demokrati. I Jian Wangs verk *Soft Power in China - Public Diplomacy through Communication* (2011) beskriver Wang hur Kina har varit framgångsrik i att kultivera soft power i stora delar av Afrika, tillsammans med större delen av utvecklingsländerna, på grund av deras val av modell. Genom att inte ställa krav på politisk reformering för att få ta del av bistånd, lån och handelsrelationer har Afrikanska länder fått en positiv bild av Kina (Wang 2011:96-97).

Wang beskriver hur Kinas soft power i Afrika har ökat under det senaste halvsekle. Hur det startade 1955 med Bandung Conference som sedan efterföljdes av Kinas utvecklande av flertalet internationella biståndsprogram för att bygga fabriker, järnvägar, arenor och dammar i Afrika under 1960- och 1970-talet. Biståndet till Afrika fortsatte och år 2000 etablerades FOCAC (Wang 2011:97). Wang (2011) lyfter ett strategiskt skifte som gjordes av Kina i deras engagemang för Afrika under 1990-talet. Kinas afrikanska diplomati som under 1960- och 1970-talet karaktäriserades av “ekonomi för diplomati” formades i stället till “diplomati för ekonomi” under 1990-talet, där den förstnämnda strategin innebar bistånd för politiskt/ideologiskt inflytande som efterföljdes av ett nytt fokus på ekonomiskt samarbete och kulturellt utbyte (Wang 2011:97).

Med detta sagt råder det inget tvivel om att Kinesiska företag och dess aktiviteter har en central roll i Afrikas uppfattning av Kinas diplomati. Den kinesiska statens diplomati och kinesiska företags expansioner går hand i hand och det var Kinas diplomatiska ansträngningar i Afrika som banade vägen för kinesiska företags framgångsrika inträde över kontinenten (Wang 2011:98).

1.3.2 Zambias uppfattning av kinesisk involvering

Vi har inte hittat någon omfattande studie av den zambiska icke-elitens uppfattning av Kinas involvering i landet likt den vi ämnar göra. Detta kan bero på bristen på transparens i Zambia, men även på att det tidigare inte har funnits något behov av denna typ av material för studier.

Flertalet vetenskapliga artiklar och artiklar i media rapporterar om att det finns ett anti-kinesiskt missnöje (Bracht 2012:55). Gérard van Bracht genomförde en undersökning av "Zambian views on Chinese People and their involvement in Zambia". Datan insamlades mellan december 2011 och februari 2012 och baserades på intervjuer med 155 zambier. Deltagarna var anställda, entreprenörer, företagsägare, regeringstjänstemän, studenter och arbetslösa (alltså omfattar den både eliten och icke-eliten). Bracht skriver att urvalet inte var slumpmässigt och att resultatet inte är representativt för uppfattningen av hela den zambiska befolkningen (Bracht 2012:58). Studien visade att zambiers syn på kineser präglas av både negativa och positiva element. Bracht anser att Kinas interaktion med Afrika bör ses som en mångfacetterad process som involverar många olika aktörer (Bracht 2012:87). Vidare skriver Bracht att det delvis finns en "anti-Chinese resentment" i Zambia och att många zambier är missnöjda med kinesiska aktiviteter i landet (Bracht 2012:56-57, 87).

Afrobarometer gjorde en undersökning av den generella uppfattningen av Kina i 36 afrikanska länder mellan 1999 och 2015. Urvalet av vilka personer som har intervjuats är nationellt representativt, vilket innebär att deltagarna har kommit från samtliga samhällsgrupper. Studien kom fram till att allmänheten i Afrika generellt är positivt inställda till ekonomisk verksamhet och bistånd från Kina (infrastruktur, utveckling och affärsutveckling) (Lekorwe m.fl. 2016:1). Dock gör studiens omfattning och urvalet av intervjuade personer att vi inte kan använda den som underlag i vår studie.

2 Teoretiska perspektiv

2.1 Hard power

För att vi ska kunna rekonstruera och problematisera teorin om Kinas involvering i Zambia och vad som anses vara soft power, genom att delvis sätta definitionen av soft power i relation till innebörden av hard power, krävs en definition av begreppet hard power. I internationell politik så innebär makt att en stat kan påverka en annan att agera på ett sätt som gynnar ens egna intressen.

Termen hard power har sitt ursprung i Machiavellis verk *Fursten* från 1532 och Hobbes *Leviathan* från 1651, även om det inte nämndes vid namn i dessa verk. Vidare har det varit en grundval i realismen, en av de främsta teorierna inom internationell politik och internationella relationer, som förklarar hard power som att “[f]reden i världen upprätthålls med hjälp av avskräckning och maktbalans av militära styrkor mellan länderna. Det är alltså rädslan för de andra ländernas militära förmågor som gör att länder inte går i krig” (Säkerhetspolitik 2015). Hard power innebär alltså att en stat tvingar en annan stat att agera på ett visst sätt.

Joseph Nye anser militär makt och ekonomisk makt vara hard power. Dessa vilar ofta på ekonomiska incitament eller hot om fysisk skada (Nye 2004:5). Valutan för “hard power” är med andra ord materiella ting som pengar och militär. Janice Bially Mattern skriver att “What makes hard power ‘hard’ is its ability to threaten victims into compliance; that is, to coerce” (Mattern 2005:586-587).

2.2 Soft power

”Soft power” utvecklades av statsvetaren Joseph Nye i början av 1990-talet. Teorin utgår från det äldre realistiska begreppet ”hard power” men Nye anser att ”the nature of power” har förändrats, vilket gör att det idag är lika viktigt att vara älskad som att vara fruktad i den internationella politiken (Nye 20014:1). Begreppet makt beskrivs i ”*Soft power: The Means To Success In World Politics*” som ens kapacitet att påverka andras beteenden för att uppnå vad man vill. Detta kan uppnås genom att tvinga någon med hot, genom att betala någon, eller så kan man attrahera andra att vilja samma sak som du (Nye 20014:2).

Soft power är hard powers motpol. Nyes tes är att ett land kan få de utfall som önskas i internationell politik när andra länder respekterar deras värderingar, försöker efterlikna

deras handlingar och eftersträvar liknande nivåer av välstånd och öppenhet. Nye skriver att “Politics then becomes in part a competition for attractiveness, legitimacy and credibility” (Nye 2004:31).

Attraktionen är en fundamentalt inom teoribildningen. Soft power handlar inte i första hand om att kunna övertala någon med logiska och rationella argument, utan om att vara tillräckligt attraktiv för att andra ska vilja samma sak som du (Nye 2004:6). Vad som producerar denna attraktion är vad Nye kallar “soft-power resources”. Det finns primärt tre sådana: kultur, inhemska politiska värderingar och utrikespolitik (Nye 2004:11). Även en stark ekonomi kan vara en källa till attraktion (Nye 2004:8-9). Attraktionen har dock relativt abstrakta effekter, det skapar generellt inflytande snarare än observerbara effekter. Nye beskriver detta med hjälp av Arnold Wolfers “possession goals” och “milieu goals”. Soft power skapar det senare, alltså generella mål som att skapa en miljö där demokrati kan frodas (Nye 2004:16-17). Huruvida en tillgång producerar attraktion och är en “soft-power resource” mäts bäst genom enkätundersökningar eller fokusgrupper. Om den attraktionen sedan skapar önskade policyutslag måste dock bedömas i enskilda fall (Nye 2004:6).

Nye uttrycker inga begränsningar om vem som kan utöva soft power utan framhåller civilsamhällets roll och konstaterar att företag, universitet, religiösa samfund och andra icke-statliga aktörer också kan producera soft power. Dock kan den attraktion som dessa skapar stå i motsats till de statliga aktörernas mål och viljor (Nye 2004:17).

Under de senaste decennierna har Kina haft en tillväxttakt på sju till nio procent, vilket har lett till att deras anseende har förbättrats internationellt, därmed även deras attraktionskraft och soft power (Nye 2004:84). Den förbättrade ekonomiska situationen i Asien under det senaste århundradet anses ha gjort att auktoritära ledare har kunnat legitimera sin “stabla” regim. Den asiatiska utvecklingen och deras värderingar gav länder med annan identitet än “västerländsk” legitimitet och hopp om att kunna konkurrera på den globala marknaden (Nye 2004:84-85). Kinesisk kultur har under de senaste åren blivit alltmer framträdande på den internationella arenan. Nye framhåller dock att Kina år 2004 hade stora utmaningar med attraktionen och därmed även att tillgången till soft power (Nye 2004:89).

2.3 "Why Soft Power Isn't So Soft"

Janice Bially Mattern utmanar soft power-begreppet i artikeln "*Why Soft Power Isn't So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics*". Utgångspunkten i resonemanget är konstruktivistiskt. Detta innebär att Mattern, till skillnad från Nye, inte utgår från att verkligheten är objektiv, utan socialt och språkligt konstruerad (Mattern 2004:585; Réus-Smit 2013:222-223).

Mattern anser att soft power inte bör förstås som ett begrepp skilt från hard power, utan som en förlängning av det (Mattern 2005:583). Vidare problematiseras det vedertagna begreppet attraktion och hur man tidigare har använt sig av det inom vetenskapen. Mattern skriver att:

[T]o date the literature has been satisfied with accounts of attraction that rest either on unexamined assumptions about its naturalness or on a particular type of circular logic characteristic of Habermasian approaches to persuasion. In response, this essay seeks to offer an alternative framework for thinking about attraction in world politics (Mattern, 2005:585)

I kritiken gentemot begreppet framställs operationaliseringen av lagarna för attraktionen, grundvalen i teorin, som outvecklade och otillräckliga. Eftersom attraktion är subjektivt, uppkommer frågan om vad det är som gör något eller någon tilltalande för andra. Mattern ställer sig frågan hur attraktionen sker (Mattern 2005:584). I artikeln avvisar Mattern naturlig attraktion och hävdar att attraktion är en socialt konstruerad verklighet. Det föreskrivs att attraktion borde förstås som "representational force – a nonphysical but nevertheless coercive form of power that is exercised through language" (Mattern 2005:583).

Mattern skriver att representational force fungerar genom hot men att "the threats it poses are aimed at the victim's subjectivity rather than physicality and are communicated through the way the author structures her narrative" (Mattern 2005:602). Därmed ogillas Nyes skillnad mellan hard och soft power, attraktionen är inte så mjuk som Nye påstår. I artikeln argumenteras det för att George W. Bushs användning av frasen "you are either with us or against us" (i kriget mot terrorism) är ett exempel på när mjuk makt är hård. Bush använde sig inte av militära eller ekonomiska medel för att få andra aktörer att ställa sig bakom policyn, men istället av "representational force". Presidenten hotade sina allierades identitet,

vilket tvingade dem att följa USA eftersom de annars riskerade att bli kategoriserade som onda terrorister (Mattern 2005:606-607).

2.3.1 Teoretisk tillämpning

Vi kommer att utgå från ett närbesläktat begrepp till “representational force”, som benämns i Matterns artikel vid namn “coercive force”. Begreppet innebär att man ger objektet illusionen av att ha alternativ. Alternativet är emellertid ett icke-val eftersom det erbjuds objektet i samband med ett trovärdigt hot (Mattern 2005:602). Vi uppfattar det som att hotet inte behöver uttryckas specifikt, utan endast att subjekt och objekt behöver veta om att det finns. Inom internationell politik kan hoten vara många och av skiftande karaktär, det kan handla om allt ifrån att ett handelsfartyg inte får tillstånd att lägga till vid en hamn, till diplomatiska relationer mellan två länder som riskerar att brytas.

3 Metod och material

3.1 Metod

Vi ämnar genomföra en kvalitativ, teoriprovande/teoriutvecklande fallstudie där vi först och främst undersöker begreppet soft powers förklaringsvärde (Esaiasson m.fl. 2017:109; Nationalencyklopedin A). Vidare ämnar vi finna en tillfredsställande förklaring till det problem som vi ser genom kompletterande förklaringsfaktorer (Esaiasson m.fl. 2017:111). De två analysenheterna som används är den zambiska elitens uppfattning samt den zambiska icke-elitens uppfattning om Kinas investeringar i Afrika, de är alltså två homogena analysenheter (Esaiasson m.fl. 2017:92). Eftersom det är en fallstudie så är resultaten svåra att generalisera, men istället är det lämpligt att se denna uppsats som en grund till att det krävs mer forskning inom området.

Studien har främst inomvetenskaplig relevans då vi dels problematiserar teorin om soft power eftersom den i huvudsak bortser från icke-eliten, dels uppmuntrar vi till ytterligare forskning inom området. Samtidigt har studien utomvetenskaplig relevans då det finns en pågående debatt om Kinas investeringar i Afrika och vi ser att olika grupper upplever Kinas involvering i Zambia på olika sätt, vilket är kontraintuitivt (Esaiasson m.fl. 2017:32).

Vi kommer börja med att kartlägga elitens uppfattning för att sedan göra en analys av densamma i förhållande till teorin om soft power och problematisera den. Inom samma område kommer vi att analysera Michael Satas politiska profil och valkampanj. Vidare kommer icke-elitens uppfattning att kartläggas för att sedan genomföra en analys av densamma.

3.2 Avgränsningar

Anledningen till att vi valt att begränsa oss till ett land är tid, utrymme och precision. Man skulle kunna göra en studie av hela Afrikas uppfattning av Kina, vilket har gjorts av bland andra Afrobarometer. En sådan studie blir dock inte så kvalitativ som vi önskar och vi är av uppfattningen att man då kan missa värdefulla detaljer. En sådan studie blivit för stor för att kunna rymmas inom ramen för en B-uppsats. Dessutom är Afrika är en hel världsdel som är långt ifrån homogen där de olika länderna har olika bakgrund och förutsättningar.

Orsaken till att vi valt att genomföra vår studie med Zambia som referens beror främst på Kinas omfattande investeringar i landet. Det är ett av de länder i Afrika där de bilaterala

relationerna med Kina har varit starkast och mest omfattande (Lagerkvist 2011), dessutom har Zambia varit en värdefull samarbetspartner till Peking sedan självständigheten (Taylor 2006:164 i Matambo 2017:164). År 2006 var Kina det land som investerade mest i Zambia och den ackumulerade investeringsportföljen i Zambia under samma år nådde inte mindre än 570 miljoner dollar. År 2008 var Zambia den näst största mottagaren av kinesiska investeringar utanför oljebranschen i Afrika (Kragelund & Bastholm 2008:67-68). Samtidigt är Zambia ett land där tidigare uppsatser och journalister rapporterar om sino-fobi, anti-kinesisk stämning, uppror och ett nytt politiskt landskap där Kina och kineser i Zambia kritiserar av det zambiska folket.

3.3 Material

Eftersom vi själva inte har möjlighet att åka till Zambia och genomföra en studie som grundas i intervjuer med zambier, kommer fokus istället främst att ligga på sekundärmaterial i form av tidningsartiklar från Zambia och väletablerade mediehus från hela världen, tidigare empirisk forskning samt vetenskaplig litteratur. Vi har använt oss av många, av varandra oberoende, källor för att kunna säkerställa trovärdigheten i den grad det är möjligt. Materialet vi kommer använda här kommer från 2000-talet, detta beror delvis på att vi inte kan hitta tidigare material, som i sin tur kan bero på det tidigare styrelseskicket samt internets uppkomst. Det kan även bero på att läs- och skrivkunnigheten i Zambia är begränsad, enligt UNESCO beräknades bara 63% av den vuxna befolkningen (äldre än 15 år) vara läs- och skrivkunnig år 2015 (UNESCO Institute for Statistics 2013:56). Samtidigt är tillgången till internet begränsad, år 2016 hade endast 25,5% tillgång till internet (Gapminder U.Å).

För att få en bild av elitens uppfattning kommer vi att studera tre olika presidenters uttalanden om relationen mellan Kina och Zambia. Det har inte varit oproblematiskt att hitta uttalanden från den zambiska eliten. De flesta uttalanden som finns att tillgå är från presidenters tal till parlamentet, vilka i regel är väldigt generella och berör många andra saker än vårt intresseområde, samt uttalanden som återges i media. Vi har tyvärr inte hittat uttalanden från företagsledare eller andra personer ur eliten utöver politiker. I västerländska länder har vi en kultur där företagsledare är personligt aktiva i det offentliga, vi får dock uppfattningen att dessa är mer anonyma i Zambia. Detta kan bero på den omfattande korruptionen i landet eller att media inte har tillräckligt med kunskap, frihet eller resurser för

att bedriva ett granskande arbete av personer i maktställning (Transparency International 2018).

Som tidigare nämnt kommer vi även att analysera en ex-presidents politiska profilering och ett valresultat. Zambia var en enpartistat fram till 1991 då man förändrade i landets författning. Mellan 1991 och 2011 innehade personer från samma parti presidentposten, *Movement for Multi-Party Democracy* (MMD) (Nationalencyklopedin A). År 2011 valdes dock Mikael Sata från *Patriotic Front* (PF). Sata hade en politisk profil som skiljde sig väldigt mycket från tidigare presidenter och presidentkandidater. 2011 innebar en ny era i den zambiska politiken och vi har tolkat valresultatet som ett tecken på den zambiska befolkningens missnöje med den tidigare regimen och den omfattande kinesiska involveringen. Sata är intressant på grund av hans starka åsikter om Kina och att dessa har förändrats från hans oppositionsarbete till hans presidentskap.

Viktigt att lyfta här, är att till skillnad från icke-eliten, så kan eliten ha diplomatiska ramar att förhålla sig till vilket kan speglas i deras retorik. Detta kan till en viss del vara missvisande för undersökningen av elitens uppfattning av Kina då vi inte riktigt kommer åt den politiska elitens personliga åsikter, samtidigt som dessa bör speglas i den politik som de bedriver.

För att få en uppfattning om icke-elitens uppfattning av Kinas involvering i Zambia har vi även här utgått från tidningsartiklar, men även andra vetenskapliga studier av händelser i landet som påverkar uppfattningen av Kina samt undersöker ländernas relation. En aspekt vi anser har varit viktig att lyfta är arbetares uppfattning som faktiskt arbetar i kinesiska verksamheter, vilket har påverkat deras uppfattning av kineser som arbetsgivare. Detta har varit ett strategiskt fokus i studien, då dessa är människor som har en faktiskt kontakt med kineser i landet, men vi har även undersökt utomstående zambiska röster.

Vi anser att vi kan undersöka zambiers syn på den kinesiska involveringen och få svar på våra frågeställningar genom att titta på ett antal tidningsartiklar från olika typer av medier eftersom dessa ger oss en uppfattning om den allmänna opinionen. Ytterligare vill vi understryks att i en studie som undersöker folkopinionen i ett helt land under flertalet år, är denna i motsats till monoton och jämnt växande, levande och ser olika ut i olika delar av landet, och utifrån vilka specifika frågor i relation till Kinas involvering som adresserats. Detta fråntar oss dock inte möjligheten att få en översikt av den, vilket vi kan konstatera efter studiet av tidigare forskning. Det är detta motivet vi arbetat mot under fastställande av studiens struktur.

Vi måste dock ha i åtanke att vårt resultat och vår slutsats är baserad på ett begränsat material, i vissa fall kan detta material även vara vinklat eller partiskt. Vid användandet av västerländsk media får vi med stor sannolikhet även ett västerländskt perspektiv på frågan liksom vid användandet av kinesiska källor som ger oss ett kinesiskt perspektiv. Flertalet sakkunniga har påtalat att västerländsk media vill få situationen i Zambia och arbetsvillkoren på kinesiska företag där att se värre ut än vad de faktiskt är, bland andra Pengtao (2010) i sin studie *The Myth and Reality of Chinese Investors: A Case Study of Chinese Investment in Zambia's Copper Industry*.

En viktig aspekt i arbetet för transparens är ifrågasättandet av vår egna objektivitet under processen av utval av specifikt sekundärmaterial. Riskerna för subjektivitet hade tett sig annorlunda om vi hade kunnat använda oss av primärkällor i form av egna utformade enkätundersökningar eller intervjuer. I vårt fall har vi försökt arbeta mot en minskning av riskerna genom att här visa på vår medvetenhet om detta samt utgå från Metodpraktikans råd kring hur man väljer bra källor och förhåller sig till källkritik (Esaiasson m.fl. 2017:287-299). Med detta sagt är vi medvetna om att reproducering av vår forskningsmodell hade kunnat resultera i skillnader i resultat och slutsatser utifrån val av material.

Vi uppmantrar till vidare forskning inom området med slutsatser som förslagsvis grundar sig i primärmaterial med en ännu högre del av befolkningen och i en mer koncentrerad studie som även ger möjligheter till en högre grad av validitet.

3.4 Definitioner

Vi har valt att definiera eliten i enlighet med Nationalencyklopedins definition: "innehavarna av de högsta positionerna på någon av samhällets rangskalor, i t.ex. politiskt, ekonomiskt, kulturellt eller idrottsligt avseende" (Nationalencyklopedin B). Med andra ord är högt uppsatta politiker, tjänstepersoner i regeringen, militärer samt företagsledare en del av denna elit. Icke-eliten är övriga delar av befolkningen.

Med uppfattning syftar vi på Zambias elits samt icke-elits uppfattning av Kina som stats involvering, samt uppfattningen av kineser i Zambia.

4 Analys och resultat

I Joseph Nyes bok *Soft Power: The Means to Success in World Politics* (2004) fokuseras det på relationer mellan stater, företag och NGO:s (eliten). Vad som utelämnas i Nyes verk är hur befolkningen påverkas när soft power utövas. I följande analys kritiserar vi Nyes (2004) operationalisering av begreppet soft power. Nyes definition redogörs i tidigare avsnitt om teoretiska perspektiv. Kritiken framförs med stöd av Matterns (2005) argument om att diskrepansen mellan hard respektive soft power är ohållbar, eftersom Nye (2004) hävdar att skillnaden mellan de två olika maktformerna vara tvång och attraktion. Vi anser dock att det föreligger tvång även i situationer där det inte är uttalat. Vi är alltså, i likhet med Mattern (2005), av uppfattningen att soft power grundar sig i hard power. Vad som gör hard power hård är dess förmåga att hota subjekt till foglighet, vilket är att tvinga. Således, när attraktionen vilar på tvång blir diskrepansen mellan hard respektive soft power problematisk (Mattern 2005:587). Nedan följer även en redogörelse av situationer i relation till maktrelationen mellan Kina och Zambia som påvisar att soft power inte alltid är så soft.

En vidareutveckling av Matterns tankar är att soft power inte är så mjuk för de som verkligen drabbas av den. Politiken är inte bara en tävling om vem som har de mest attraktiva idéerna eller värderingarna som Nye påstod, utan handlar fortfarande i grund och botten om materiella resurser. När stater exproprierar mark, arbetstillfällena besätts av utländska arbetare eller när företag förorenar land, så påverkas de enskilda individerna.

4.1 Elitens uppfattning

I detta avsnitt kommer vi att börja med en analys av Zambias presidenters attityd gentemot Kinas involvering och samt kineser i Zambia som gjort uttalanden under 2000-talet. Kenneth Kaunda satt som president mellan åren 1964 och 1991. År 2011 valdes Michael Sata till president som den första demokratiskt valda från något annat parti än MMD. Efter att Sata avlidit vid posten så hölls nästa val 2015, då den nuvarande presidenten Edgar Lungu valdes av det zambiska folket (Nationalencyklopedin B).

4.1.1 Kenneth Kaunda

Zambias före detta president Kenneth Kaunda var en av grundarna till det kinesisk-zambiska samarbetet. Kaunda var president från Zambias självständighet 1964 till 1991 när

konstitutionen förändrades och tillät fler partier än MMD (Nationalencyklopedin C). Vid flertalet tillfällen har han hyllat relationen med Kina och önskat en fortsatt utveckling av densamma. I en intervju med den kinesiska nyhetsbyrån Xinhua sade ex-presidenten att: “It is important that we work together as co-human beings and we therefore wants to see this friendship continue to grow all the time” (Xinhua 2019). Kaunda lade särskild vikt vid byggnationen av TAZARA-järnvägen i intervjun och betonade dess betydelse för södra Afrikas handel och utveckling. Att Zambia har mycket att lära sig av Kina på grund av deras egen utveckling var också något som framhölls (Xinhua 2019). Kaunda har även sagt att relationen är ömsesidigt fördelaktig (Xinhua 2018).

Kenneth Kaunda var president under den period då Zambia var en enpartistat, därmed skulle man kunna göra antagandet att han, i sitt presidentskap, attraherades av Mao Zedongs, eller Kinas, inhemska politiska värderingar samt utrikespolitik. Att Zambia betraktades som en suverän stat var av yttersta vikt för att det internationella samfundet eller andra länder inte skulle vidta åtgärder mot Kaundas presidentskap eller hur han styrde landet. Vidare har Kina profilerat sig som en motståndare mot europeisk imperialism, något som afrikanska stater attraherades av under efterkrigstiden, men då var Sovjetunionen imperialismens främsta motståndare och källan för attraktion (Nye 2004:73).

Som Nye skriver i *Soft Power: The Means to Success in World Politics* (2004) så hjälper ekonomiska framgångar i auktoritära länder auktoritära ledare i mindre utvecklade länder att legitimera sitt politiska ledarskap, även detta kan ha attraherat Kaunda och därmed lett till en positiv bild av Kina i Zambia. Kaundas personliga attraktion kan vi endast spekulera i, men analysen är relevant i förhållande till elitens uppfattning. Vi anser i detta fall att man kan motivera den attraktion som Nye menar är avgörande för länders positiva uppfattning och tillgången till soft power, Kaunda verkar onekligen ha en positiv uppfattning av Kina.

Samtidigt kan man ställa sig frågan om “coercive force” och icke-val, var/är Kaundas alternativ icke-alternativ? Om ex-presidenten idag skulle kritisera Kina så skulle han underminera en stor del av sin politiska gärning, vilket för honom säkert inte är önskvärt. Om han hade nekat bistånd och ekonomiska investeringar från Kina under sitt presidentskap så hade han också förnekat det zambiska folket den ekonomisk utveckling som samarbetet givit. Därtill hade det varit motsägelsefullt att neka kinesiskt tillträde med hänsyn till deras styrelseskick eller liknande, eftersom han själv var president i en enpartistat.

4.1.2 Edgar Lungu

Zambias nuvarande president Edgar Lungu påtalade i sitt presidenttal 2018 att vänskapen med Kina är ett bilateralt samarbete som är ömsesidigt och bra för både Kina och den zambiska befolkningen (Lungu 2018). På det kinesiska utrikesdepartementets hemsida kan man läsa om ett möte mellan Edgar Lungu och Xi Jinping i samband med FOCAC-konferensen 2018. Enligt departementet ska Lungu ha sagt att “Zambia cherishes the friendship with China built on sincerity and equality, and appreciates China’s long term help, especially China’s selfless assistance in building the TAZARA [Tanzania-Zambia Railway]” (Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China 2018). Vidare ska han ha uttryckt en önskan om ett fortsatt samarbete mellan länderna. Lungu har även förnekat att relationen mellan Zambia och Kina skulle kunna likställas med kolonialism. 2018 sade presidenten: “I implore you to ignore the misleading headlines that seek to malign our relationship with China by mischaracterising our economic cooperation to mean colonialism” (AFP 2018).

Det samlade intrycket är att Edgar Lungus inställning till Kina är positiv. Vid ett tillfälle refererade han till kineser som kackerlackor, men har senare sagt att det var ett skämt och inget illa menat, utan menade endast att kineser överlever under alla omständigheter och att zambier måste lära sig att samarbeta med dem (The Zambian Observer 2018). I de observerade uttalandena lägger Lungu stor vikt vid det ekonomiska samarbetet mellan länderna och detta verkar vara grunden till den positiva uppfattningen, vilket går väl i hand med Nyes påstående om att ekonomisk utveckling kan vara en källa till attraktion (Nye 20014:8-9).

Om man ser på detta i förhållande till Matterns artikel och begreppet “coercive force” så kan man tolka den positiva inställningen som ett uttryck för hur Lungu inte har något annat val än att vara positiv gentemot Kina. Det skulle kunna finnas ett underliggande hot om att Kina kan dra tillbaka investeringar, kräva in skulder eller att Zambia inte får vara en del av FOCAC (likt Swaziland). Om så är fallet, är Lungus alternativ icke-alternativ.

Dessutom så påverkas inte Lungu direkt negativt av de kinesiska investeringarna. Med största sannolikhet är det inte hans tillgångar som exproprieras av staten när man förbättrar infrastrukturen. Vad som skulle kunna ta skada är hans politiska karriär, där han riskerar att inte bli omvald till president om han inte agerar på ett sätt som är förenligt med folkets vilja i sin egenskap som president.

4.1.3 Michael Satas politiska profil och valresultat

Michael Sata grundade partiet Patriotic Front (PF) 2001 och ställde upp som presidentkandidat för partiet 2006. Partiet grundades i ett missnöje gentemot MMD och Kinas involveringar i Zambia. Presidentvalskampanjen baserades till stor del på att kritisera Kina. I valrörelsen sade han att kineser borde kallas "infestors" snarare än "investors" (Okeowo 2013). 2007 sade den framlidne presidenten att "We want the Chinese to leave and the old colonial rulers to return" (The Economist 2011). Sata lovade även i valrörelsen 2006 att om han blev vald till president så skulle Zambia erkänna Taiwan som en självständig stat (AFP 2006). Ett eventuellt erkännandet av Taiwan är något som oundvikligt skulle uppröra Kina då det enda afrikanska landet som erkänt Taiwan (Swaziland) uteslöts ur FOCAC-samarbetet (Masuku 2018).

Sata lyckades besegrade den sittande presidenten från MMD i presidentvalet 2011 (Nationalencyklopedin B). MMD satt som styrande parti från och med 1991 då landet blev en demokrati i den benämningen att de gick ifrån att vara en enpartistat (Nationalencyklopedin B) och var betydligt mer stöttande gentemot Kinas involvering (Matambo 2019) än vad Sata gav uttryck för att vara. Sata har dock inte alltid tillhört den politiska eliten utan har tidigare arbetat som polis, järnvägstjänsteman och fackföreningsman (Dale 2014). Som tidigare nämnt så spenderade Sata en stor del av sin politiska karriär med att kritisera Kina och profilerade sig som ett alternativ till den gamla regimen, ett anti-kinesiskt alternativ. Att Satas åsiktsprogram överröstade MMD, som haft en lång tid vid makten, tyder på att Zambias befolkning till stor del höll med om den kritik som riktades mot jätten i öst. Vi är inte de enda som drar denna slutsats, även Laura Spilsbury gör det i sin studie av Michael Sata politiska karriär som publicerats i *Journal of Politics & International Studies* (Spilsbury 2012).

Det går inte att utesluta att Satas retorik bara var populistiska upptåg som var menade att locka röster och göra honom till president. Dock kvarstår faktumet att han blev vald av folket och mest troligt var hans gamla retorik en del av hans politiska persona, samt en av anledningarna till att han valdes. Detta förstärks av Matambo (2019), som understryker att Zambias regeringar huvudsakligen har varit optimistiska gentemot relationer med Kina, men att uppfattningar på stats-nivån inte alltid överensstämmer med uppfattningar av vanliga zambiska medborgare, civilsamhället och oppositionspartier (Matambo 2019). En fientlig position gentemot Kina av nuvarande zambiska oppositionspartier är ett enligt Matambo (2019) ett bra utgångsläge för de partier som hoppas på att vinna support från vanliga

zambier (Matambo 2019:106). Vanliga medborgare uthärdar ett upplevt hot som medföljer i samband med de kinesiska investeringarna, kinesiska arbetsgivare och kinesiska entreprenörerna (Matambo 2019:92).

Trots den omfattande kritiken och löftena till det zambiska folket som Sata gett under åren i opposition, så var presidentens första officiella möte när han hade tillträtt 2011, med den kinesiska ambassadören (Mulowa 2011). Under presidentskapet infriades inte de löften som givits åt folket och Sata blev allt mer positiv i sina uttalanden gentemot Kina. År 2013, alltså två år efter Satas installation, sade han vid ett besök i Kina att “Zambia has a lot to learn from Chinas fast-growing economy” (Phiri 2013; *Zambian Eye* 2013). När Kinas vice president Li Yuanchau besökte Zambia 2014 så sade president Sata att “we don’t know how to thank you. We shall always be grateful for the TAZARA gesture” (*Zambian Eye* 2014). Vid detta samtal sade även Sata att om någon ville “döda” Kina så skulle denna behöva döda Sata först (*Zambian Eye* 2014).

Ytterligare perspektiv på valresultatet 2011 är att, trots att Satas ökning av röstandelar ökade markant från 4% år 2001 till 49% år 2006 och 56% år 2011 (Electoral Commission of Zambia 2011), så fortsatte Kina samtidigt att öka sin närvaro i Zambia genom investeringar och antalet kinesiska immigranter ökade. Den här utvecklingen menar Emmanuel Matambo i sin studie *A choreographed Sinophobia? An analysis of China’s identity from the perspective of Zambia’s Patriotic Front* (2019), gjorde Kina nästintill outhärlig för Zambia och vid tiden som PF vann sin position som styrande parti var partiets valmöjligheter begränsade i sitt agerande utifrån delar av sina vallöften gentemot Kina. Här återkommer vi till Mattern och “coercive force”. Att Kina vid den tidpunkten sågs som outhärlig, vilket knappast bör ha ändrats idag med tanke på dess fortsatt starka ekonomiska anknytning till Zambia, skulle kunna ses som ett icke-val för Zambia i frågan om upprätthållandet av ekonomiska relationer mellan länderna. Om Zambia inte på en frivillig basis upprätthåller relationen till Kina, motsätter sig det ett maktförhållande i form av soft power enligt Nyes (2004) definition som menar att soft power bygger på attraktion.

4.1.4 Ekonomiska avtalsvillkor

Vad som inte har undersökts i denna studie är utskrivna avtalsvillkor mellan Kina och Zambia, men det finns en utbredd oro för vad Kina har för villkor till sina investeringar (Simumba 2018 i Longwe 2018). Detta innebär att Zambia eventuellt skulle få negativa

ekonomiska påföljder om de drog sig ur avtal - vilket kan definieras som ren hard power enligt Nyes definition av hard power (Nye 2004:5) i fallet där detta är uttalat. Om Kina däremot har Zambia i ett ekonomiskt grepp, utan uttalade ekonomiska negativa påföljder, uppstår belägg för att detta i stället grundar sig i tendenser till underliggande tvång. Det skulle med andra ord vara belägg för att vad som i detta fallet ser ut som soft power på ytan, snarare innefattar ett tvång och därmed inte inryms i Nyes definition av soft power; makt utan tvång. Detta går i linje med Matterns (2005:602) begrepp; "coercive force", där Kina har gett Zambia illusionen av att upprätthållandet av en stark relation är frivilligt, men där det finns ett underliggande hot om så inte genomförs.

4.1.5 Uteslutandet av Swaziland

Swaziland är, som nämnt, det enda landet i hela Afrika som inte är en del av FOCAC. Anledningen till detta är att de har erkänt Taiwan som en självständig stat (Masuku 2018). Detta är ett tydligt exempel på vad Mattern menar med tvång utan hot om våld. Genom att erkänna Taiwan så utestängs man från det ekonomiska samarbetet och de fördelar som FOCAC erbjuder. Det föreligger alltså indirekta hot. När Michael Sata i valrörelsen 2006 lovade att erkänna Taiwan om han blev vald till president, så sade den kinesiska ambassadören Li Baodong uttryckligen att om Sata blev vald och verkställde sitt löfte, så skulle Kina bryta sina diplomatiska relationer med Zambia (AFP 2006). Det finns alltså ett uttalat tvång och därmed ingen soft power, soft power är hard power. Attraktionen ligger alltså (delvis) inte i att Zambia är attraherade av Kina på grund av deras kultur, inhemska politiska värderingar, utrikespolitik eller ekonomiska utveckling utan i att alternativet är ett icke-alternativ. Den politiska eliten i Zambia har alltså inget annat reellt val än att vara positiva mot Kina och delvis bedriva deras politik. Om de inte gör detta så kan de bli av med investeringar, handel och det nätverk som Kina erbjuder. Med tanke på graden av korruption i både Kina och Zambia (Transparency International 2018) så lär eliten mest troligt även bli av med egna ekonomiska medel.

4.2 Icke-elitens uppfattning

Under en längre tid har ett missnöje vuxit sig större i Zambia från zambier gentemot Kina och de kineser som bor i landet. Media har rapporterat om protester, överfall, rån och mord som

grundas i missnöjet. Lokala medier har rubriker som “China has controlled our economic lifeline”, “Chinese have deprived us of our jobs and livelihood” och “They do not respect us, they only want to make money” (Jalloh & Wang 2019).

Matambo (2019) använder sig av begreppet ‘sinofobi’ - en rädsla gentemot den kinesiska regeringen, dennes representanter och investeringar samt den ökande delen av kinesiska medborgare i Zambia. Sinofobi grundar sig i en oro att Kina kan komma att kolonisera mindre ekonomier som Zambia genom att använda sig av sitt ekonomiska grepp om dem. Matambo (2019) menar att det till viss del fanns en sådan i Zambia och att Michael Sata med PF entusiasmerade sinofobin under sin valrörelse (Matambo 2019).

Den lokala oppositionspolitikern James Lukuku närvarade vid en demonstration mot kinesiska investeringar med en skylt där det stod “China equals Hitler” (AFP 2018). Kampanjslogon för hans nystartade konservativa/progressiva parti är “Say no to China” och i Lukukus politiska sammankomster deltar flera tusen zambier, de flesta av dessa är missnöjda ungdomar som känner sig förbisedda av den zambiska regeringen (Jalloh & Wang 2019). Abu-Bakarr Jalloh och Fang Wang skriver i en artikel från 2019 i Die Welle att:

“One can almost smell the fear and resentment in mining cities like Kitwe, which saw two major riots against Chinese nationals in late 2018. In addition to worrying about the loss of state assets and abuse of their women, many Zambians fear their jobs being taken away by chinese citizens” (Jalloh & Wang 2019).

2018 skrev Sara Longwe, ordförande för Non-governmental Gender Organisations’ Coordinating Council (NGOCC), en artikel i Lusaka Times som undertecknades av flertalet civilsamhälleliga organisationer. I artikeln uttryckte organisationerna en oro gentemot den omfattande kinesiska involveringen i Zambia (Longwe 2018). Human Rights Watch har skrivit rapporten *You’ll Be Fired if You Refuse* om arbetsförhållanden i Zambias kinesiskt kontrollerade koppargruvor. I rapporten konstaterar HRW att zambier som jobbar i kinesiska gruvor är positivt inställda till investeringarna och de jobb som skapas, samtidigt som de lider av dåliga anställningsvillkor. De anställda vittnar om dålig ventilation som leder till andningssvårigheter, olagligt övertidsarbete, bristande säkerhetsutrustning och hot om att få sparken om man vägrar att arbeta på osäkra arbetsplatser (Human Rights Watch 2011).

Media har rapporterat vid flertalet tillfällen om zambiska invånare som har gjort uppror gentemot kinesisk-kontrollerade bolag. Anledningarna är många till dessa uppror. I något fall har arbetarna fått en lön som är lägre än den lagstadgade minimilönen eller inte fått sin lön utbetald alls. I andra fall har arbetsförhållandena varit så dåliga att människor har skadats eller omkommit på jobbet. Flera av dessa uppror har eskalerat i våld med dödsfall på båda sidor. 2006 sköts sex gruvarbetare vid Chambishi Copper Mine (Shacinda 2006). 2010 sköts 13 gruvarbetare av sina överordnade vid Collum Coal Mine (Laing 2010), i *The New York Times* skrev Barry Bearak att upproret som ledde till skjutningen “was viewed as an outrage by many Zambians who resent the enormous economic influence China has over their country” (Bearak 2011). 2012 dödades en kinesisk förman och en annan skadades allvarligt vid Collum Coal Mine under en protest med grund i en lönedispyt (Mfula 2012; BBC 2012). Våldet har löpt under många års tid. Under 2018 blev en 16-åring inlagd på sjukhus med allvarliga skador efter att förman vid Bolo Mine i Chambishi hade ertappat honom med att samla ved nära gruvan och därför skjutit pojken (Lusaka Times 2018).

Detta är bara ett fåtal exempel på uppror och skjutningar vid kinesiska arbetsplatser i raden. Vi tolkar upproren som uttryck för den zambiska befolkningens negativa uppfattning av kinesisk involvering i landet. Upproren och incidenterna lär även i sin tur ha bidragit till en negativ uppfattning av både kineser samt Kina som stat.

Arbetsvillkor för zambiska arbetare på Kinas stora satsningar inom affärsverksamheter i Zambia säger sig självt ha en betydande roll för deras uppfattning av Kinas involvering. Matambo (2017) menar att Kina förkroppsligar en otäck men behövd arbetsgivare och kinesiska entreprenörer betraktas som inkräktare på ekonomiskt utrymme som borde vara tillhöra zambier (Matambo 2017). En av de mest kontroversiella aspekterna av Kina och kineser i Zambia har varit arbetsrelaterat beteende hos kinesiska arbetsgivare. Detta var också kärnan i valdebatten i Zambia under PF:s väg till makten. Uppror i samband med kinesiska arbetsvillkor som omnämns i tidigare stycke, samt våld som uppkommit i samband med dessa uppror, har lett till att arbetare som utsatts för våldet av kinesiska arbetsgivare har uttryckt att Kineser kan ta sig friheter i Zambia på grund av Zambias enorma ekonomiska skuld till Kina (Matambo 2019).

Joseph Nyes definition av soft power grundar sig, som omnämnt, i förmågan att attrahera en annan part till att vilja efterlikna exempel och arbeta mot gemensamma mål (Nye, 2004:6) Att zambiska arbetare uppfattar kinesiska arbetsgivare som en behövd men

otäck aktör ifrågasätter om kinas involvering går att klassa som soft power. Det är inte en handgriplig maktutövning i den formen som Nye (2004) beskriver som hard power - som till exempel militärt eller ekonomiskt tvång, men det inryms heller inte i hans definiering av soft power eftersom de beskrivs som en otäck aktör och man skulle kunna påstå vilket krockar med begreppet attraktion. Detta stärker vår hypotes om att soft power begreppet bör problematiseras och ej är tillräcklig för att beskriva situationen i Zambia.

Uppfattningen om att Kina kan ta sig friheter på grund av Zambias skuldsituation går att tolka som en tvångssituation, som i motsats till attraktion, går i linje med Matterns (2005) resonemang om att soft power även kan innefatta tvång. Tvånget som enligt Nye (2004) endast inbegrips i hard power, går här att urskilja i ytterligare en situation där handbegripligt maktutövande i form av militär styrka eller ekonomiska situationer ej har använts, men som heller inte inryms i Nyes (2004) definition av soft power. Zambiska arbetares uppfattning skulle gå att tolka utifrån en situation där arbetarna inte har valmöjligheten att undgå arbetsvillkoren som kinesiska arbetsgivare använder sig av, vilket snarare går att urskilja som ett tvång att arbeta under dessa. De har ett icke-alternativ, arbeta under dåliga förhållanden eller att vara arbetslösa, endast ett alternativ betalar maten på bordet.

Mattern (2005) beskriver att distinktionen mellan hard respektive soft power är ohållbar när attraktion parterna emellan grundar sig i tvång. Hon skriver: "What makes hard power 'hard' is its ability to threaten victims into compliance; that is, to coerce." (Mattern 2005:586-587). Zambiska arbetare menar att de utsätts för tvång till foglighet på grund av Kinas maktposition. Visserligen skiljer sig formen av tvång mellan fysiskt tvång i hard power, och sociolingvistiskt tvång i soft power, men det är fortfarande tvång. På så sätt är soft power inte så soft.

4.2.1 Ekonomiska aspekter

Zambia har under de senaste åren varit en av världens snabbast växande ekonomier med en genomsnittlig tillväxttakt på 6% av BNP under perioden 2000-2018 (Världsbanken A). Men samtidigt som BNP ökar och Världsbanken inte längre klassificerar landet som ett låginkomstland, så har fattigdomen inte minskat i samma takt som den ekonomiska tillväxten. År 2015 beräknades nästan 60% av befolkningen leva under fattigdomsgränsen (Världsbanken B). I landsbygdsområden är siffran ännu högre, där är 75% av befolkningen fattig (Central Statistical Office 2016:99).

Eftersom det fortfarande finns en utbredd fattigdom i landet och befolkningen inte får det bättre så gynnas inte icke-eliten i samma utsträckning som eliten av de investeringar som görs av Kina. Detta speglar Matterns (2005) tankar om att soft power inte är så mjukt och kan till viss del förklara diskrepansen mellan eliten och icke-eliten syn på Kina. Eliten är positiva eftersom de får tillgång till nya marknader, nätverk och tjänar mer pengar. Men dessa ekonomiska vinster görs på bekostnad av de zambiska arbetarnas välmående. Exempelvis så gör investeringar i trafiknätet att man kan bygga en ny fabrik på en tidigare otillgänglig plats. Fabriken skapar jobb för människor, men när arbetsvillkoren är så dåliga att människorna till och med riskerar sina liv, är det inte eliten som påverkas negativt utan det är den zambiska befolkningen.

5 Slutsats

Vår utgångspunkt och hypotes var att de olika grupperna i Zambia upplever Kinas involvering olika eftersom de påverkas olika av den, att eliten påverkas mjukt medan icke-eliten påverkas hårdare. I takt med studiens gång har vi kommit till insikten att även eliten utsätts för Kinas maktutövande i form av vad som snarare går i linje med hard power, men att eliten inte påverkas lika negativt personligen som icke-eliten.

Vår analys visar att soft power-begreppet som utvecklades av Joseph Nye bör problematiseras på flera grunder. För eliten framstår Kinas investeringar delvis som mjuk makt, men för många afrikanska medborgare är den i allra högsta grad hård, eftersom de lever under "coercive force". Vidare menar Zambiska arbetare att de utsätts för tvång till foglighet på grund av Kinas maktposition. Vi har tagit stöd av Janice Bially Mattern som menar att, vad Nye omnämner som soft power, även kan innefatta tvång i en situation snarare än att bygga på attraktion. Detta gör, kort sagt att diskrepansen mellan hard respektive soft power inte enbart går att grunda i en skillnad av tvång genom handgripliga maktutövning kontra attraktionsförmåga. Vi bedömer därför Joseph Nyes teori om soft power vara otillräcklig. Nyes teori kan heller inte fullt ut förklara icke-elitens delvis negativa bild av Kina och kineser. Istället är hard power i form av en tvångssituation ett begrepp som bättre beskriver relationen mellan Kina och den zambiska icke-eliten i många fall.

Efter denna studie kan vi konstatera att Kinas närvaro uppfattas olika av eliten kontra icke-eliten. Vårt samlade intryck är att den politiska elitens inställning till Kina och upplevelsen av dess involvering är positiv. Eliten framhåller många gånger de positiva aspekterna av Kinas involvering i landet, ekonomiska investeringar och ekonomiska framsteg. Från den zambiska eliten finns till viss del en sådan attraktion som Joseph Nye menar är grunden till hur man åstadkommer soft power. Dock uppfattar vi inte att den attraktion som uttrycks baseras på de soft power-resources som Nye framhåller vara de viktigaste: kultur, inhemska politiska värderingar eller utrikespolitik. Istället baseras den i huvudsak på Kinas starka ekonomi, som visserligen framhålls som en källa till attraktion, men inte en av de främsta. Vår uppfattning är även att zambiska ledare inte skulle kunna tacka nej till kinesiska investeringar eftersom förlusten av dessa är större än de negativa aspekterna av att få stödet, det är ett icke-alternativ.

Samtidigt vittnar den zambiska befolkningen om att de i viss utsträckning drabbas negativt av Kinas involvering. Missnöjet mot Kina av icke-eliten verkar till stor del grundas i de arbetsförhållanden som kinesiska företag erbjuder zambiska arbetare samt att den zambiska befolkningens välbefinnande inte ökar i samma takt som de ekonomiska vinsterna som görs av kinesiska företag. Vi finner soft power ha svårt att förklara maktrelationerna mellan främst Kina och den zambiska icke-eliten. Icke-eliten verkar inte attraheras av Kina på de grunder som Joseph Nye anser vara av vikt för soft power och det framstår som att de till viss del lever under tvånget av kinesiska arbetsmetoder. Även om det inte är tvång i samma termer som hard power, så är det nära besläktat.

Studien visar att somliga relationer mellan Kina och Zambias elit respektive icke-elit kan definieras som soft power, medan somliga kan förklaras som soft power som inte är så mjuk. Vår samlade slutsats är att Kinas utövande av soft power inte alltid är så mjuk, utan snarare påvisat en hård verklighet för eliten i Zambia samt en ytterligare hårdare verklighet för icke-eliten. Vi har genom denna studie problematiserat begreppet soft power ur ett zambiskt perspektiv för att förstå och identifiera maktrelationerna med Kina. Vi vill uppmana till en fortsatt forskning om soft power på en nivå där hela befolkningars uppfattning och upplevelse står i fokus.

6 Källförteckning

Tryckta källor

- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan. Stockholm: Wolters Kluwer
- Nye, Joseph S. (2004). *Soft power: the means to success in world politics*. Första upplagan. New York, N.Y.: Public Affairs
- Reus-Smit, Christian (2013). ”Constructivism” i Burchill, Scott & Linklater, Andrew (red.) (2013). *Theories of International Relations*. Femte upplagan. Houndsmills: Palgrave Macmillan

Digitala källor

- AFP (2006). “China to sever ties with Zambia if pro-Taiwan leader win” i *China Daily*.
Tillgänglig: http://www.chinadaily.com.cn/china/2006-09/05/content_682036.htm.
[Hämtad: 2020-01-03]
- AFP (2018). “China equals Hitler’, Zambian public describes Chinese investment” i *The Southafrican*. Tillgänglig:
<https://www.thesouthafrican.com/news/china-equals-hitler-zambian-public-describes-chinese-investment/>. [Hämtad: 2019-12-16]
- BBC (2012). “Zambian miners kill Chinese manager during pay protest”.
<https://www.bbc.com/news/world-africa-19135435>. [Hämtad: 2019-12-29]
- Bearak, Barry (2011). “Zambia Drops Case of Shooting by Chinese Mine Bosses” i *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2011/04/05/world/africa/05zambia.html>.
[Hämtad: 2020-01-02]
- Central Statistical Office (2016). *2015 Living Conditions Monitoring Survey Report*
https://www.zamstats.gov.zm/phocadownload/Living_Conditions/2015%20Living%20Conditions%20Monitoring%20Survey%20Report.pdf [Hämtad: 2019-12-20]
- Dale, Penny (2014). “Obituary: President Michael Sata, Zambia’s ‘King Cobra’” i *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-africa-2982335>. [Hämtad: 2019-12-15]

The Economist (2011). "Not as bad as they say".

<https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2011/10/01/not-as-bad-as-they-say>. [Hämtad: 2019-12-15]

Freedom House (U.Å). *Zambia* <https://freedomhouse.org/country/zambia>.

[Hämtad: 2020-01-03]

Gapminder (U.Å). *Individuals using the Internet (% of the population)*

<https://www.gapminder.org/data/>. [Hämtad: 2020-01-04]

Human Rights Watch (2011). *You'll Be Fired if You Refuse*.

<https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/zambia1111ForWebUpload.pdf>.

[Hämtad: 2020-01-03]

Jalloh, Abu-Bakarr & Fang Wang (2019). "Resistance growing to Chinese presence in Zambia" i *Die Welle*.

<https://www.dw.com/en/resistance-growing-to-chinese-presence-in-zambia/a-472759>

2

7. [Hämtad: 2019-12-15]

Kragelund, Peter & Bastholm, Anders (2008). "Kinesiske investeringer i Zambia: Den kinesiske stats indflydelse og betydningen af strategiske interesser" i *Den Ny Verden - Tidsskrift for Internationale Studier* (2007:4)

Lagerkvist, Johan (2011). "China in Africa: 'New' South-South cooperation and the issue of state sovereignty" i *Statsvetenskaplig Tidsskrift*. Årg 113, nr 1

Laing, Aislinn (2010). "Backlash as miners shot by Chinese overseers" i *The Sydney Morning Herald*.

<https://www.smh.com.au/world/backlash-as-miners-shot-by-chinese-overseers-20101020-16uc5.html>. [Hämtad: 2019-12-15]

Laterza, Vito & Patience Mususa (2018). "Is China really to blame for Zambia's debt problems?" i *Al-Jazira*.

<https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/china-blame-zambia-debt-problems-181009140625090.html>. [Hämtad: 2020-01-05]

Lekorwe, Mogopodi - Chingwete, Anyway - Okuru, Mina - Samson, Romaric (2016).

China's growing presence in Africa wins largely positive popular reviews. Afrobarometer: No. 122

- Longwe, Sara (2018). "Why is the Zambian government selling our country to China?" i *Lusaka Times*.
<https://www.lusakatimes.com/2018/09/08/why-is-the-skuldzambian-government-selling-our-country-to-china/>. [Hämtad: 2020-01-03]
- Lungu, Edgar (2018).
http://www.parliament.gov.zm/sites/default/files/images/publication_docs/Presidents%20Speech.pdf. [Hämtad: 2019-12-15]
- Lusaka Times A* (2018). "Zambia's Chinese debt stands at US\$5 billion-Trevor Simumba".
<https://www.lusakatimes.com/2018/06/09/zambias-chinese-debt-stands-at-us5-billion-trevor-simumba/>. [Hämtad: 2020-01-05]
- Lusaka Times B* (2018). "Chinese nationals arrested after shooting a 16 year old collecting firewood near their mine" i *Lusaka Times*.
<https://www.lusakatimes.com/2018/07/01/chinese-nationals-arrested-after-shooting-a-16-year-old-collecting-firewood-near-their-mine/>. [Hämtad: 2019-12-18]
- Lusaka Times* (2019). "Cinese government writes off \$22 million debt to ease Zambia's debt burden".
<https://www.lusakatimes.com/2019/06/25/chinese-government-writes-off-22-million-debt-to-easy-zambias-debt-burden/>. [Hämtad: 2020-01-05]
- Masuku, Lunga (2018). "Taiwan's last African ally holds out despite overtures by China" i *Reuters*.
<https://www.reuters.com/article/us-china-africa-swaziland/taiwans-last-african-ally-holds-out-despite-overtures-by-china-idUSKCN1LG0L6>. [Hämtad: 2020-01-04]
- Matambo, Emmanuel (2019). "A choreographed Sinophobia? An analysis of China's identity from the perspective of Zambia's Patriotic Front." *Routledge*.
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09744053.2019.1685322?needAccess=true> [Hämtad: 2019-12-10]
- Mattern, Janice Bially (2005). "Why Soft Power Isn't So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics" i *Journal of International Studies*. Vol 33, No. 3. Millennium

- Mfula, Chris (2019). "Zambia external debt rose to over \$10 billion at end 2018: finance minister" i *Reuters*.
<https://af.reuters.com/article/investingNews/idAFKBN1QS1UR-OZABS> [Hämtad: 2020-01-05]
- Mfula, Chris (2012). "Zambian miners kill Chinese supervisor over pay" i *Reuters*.
<https://in.reuters.com/article/zambia-mines-idINL6E8J511T20120805>. [Hämtad: 2019-12-19]
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (2018). *Xi meets Zambian president*. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1591277.shtml. [Hämtad: 2020-01-03]
- Morgan, Pippa (2018). "Can China's Economic Statecraft Win Soft Power in Africa? Unpacking Trade, Investment and Aid." *Journal of Chinese Political Science*
<https://www.springerprofessional.de/en/can-china-s-economic-statecraft-win-soft-power-in-africa-unpacki/16348578> [Hämtad: 2019-12-11]
- Mulowa, Anthony (2011). "After tough rhetoric election campaign Zambia's new President Sata must cooperate Chinese" i *Development + Cooperation: D+C*.
<https://www.dandc.eu/en/article/after-tough-rhetoric-election-campaign-zambias-new-president-sata-must-cooperate-chinese>. [Hämtad: 2020-01-05]
- Nationalencyklopedin A. Fallstudie*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/fallstudie>. [Hämtad: 2020-01-03]
- Nationalencyklopedin B. Zambia*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/zambia>. [Hämtad: 2019-12-17]
- Nationalencyklopedin C. elit* <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/elit>. [Hämtad: 2019-12-14]
- Nationalencyklopedin D. Kenneth Kaunda*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kenneth-kaunda>. [Hämtad: 2020-01-05]

- Okeowo, Alexis (2013) “China, Zambia, and a Clash in a Coal Mine” i *The New Yorker*.
<https://www.newyorker.com/business/currency/china-zambia-and-a-clash-in-a-coal-mine>. [Hämtad: 2020-01-03]
- Pengtao, Li (2010). *The Myth and Reality of Chinese Investors: A Case Study of Chinese Investment in Zambia’s Copper Industry*. China in Africa Project, Occasional Paper No. 62. South African Institute of International Affairs
- Phiri, Chris (2013). “Sata says Africa has a lot to learn from Africa” i *Zambia Reports*.
<https://zambiareports.com/2013/04/05/sata-says-africa-has-a-lot-to-learn-from-china/>. [Hämtad: 2019-12-17]
- Servant, Jean-Christophe (2019). “China steps in as Zambia runs out of loan options” i *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/global-development/2019/dec/11/china-steps-in-as-zambia-runs-out-of-loan-options>. [Hämtad: 2020-01-05]
- Shacinda, Shapi (2006). “Workers shot during Zambia mine riots” i *Mail & Guardian*.
<https://mg.co.za/article/2006-07-26-workers-shot-during-zambia-mine-riots>. [Hämtad: 2019-12-29]
- Sjöqvist, Maria (2011). “Oppositionsledare vann utdraget val” i *Sveriges Radio*.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=4710937>. [Hämtad: 2019-12-15]
- Spilsbury, Laura (2012). “Can Michael Sata tame the Dragon and Channel Chinese Investment towards Development for Zambians?” i *Journal of Politics & International Studies*, Vol. 8, Winter 2012/13 [Hämtad: 2019-12-15]
- The Zambian Observer* (2018). “The Chinese Are Like Cockroaches - President Lungu Says”
<https://www.zambianobserver.com/the-chinese-are-like-cockroaches-president-lungu-says/>. [Hämtad: 2020-01-03]
- Transparency International (2018). *Corruption Perceptions Index 2018*.
<https://www.transparency.org/cpi2018>. [Hämtad: 2020-01-04]
- UNESCO Institute for Statistics (2013). *Adult and Youth Literacy: National, regional and global trends, 1985-2015*.
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/adult-and-youth-literacy-national-re>

- [gional-and-global-trends-1985-2015-en_0.pdf](#). [Hämtad: 2019-12-18]
- Världsbanken A, <https://www.worldbank.org/en/country/zambia/overview>. [Hämtad: 2019-12-14]
- Världsbanken B, <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.DDAY?locations=ZM>
[Hämtad: 2019-12-14]
- Wang, Jian (2011). *Soft power in China - Public diplomacy through communication*.
Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Wekesa, Bob (2013). *Optimism Versus Pessimism: An Explanatory Analysis of China in
Zambian Media*.
- Xinhua (2018). "Zambian president says relations with China mutually beneficial" i
Xinhuanet. http://www.xinhuanet.com/english/2018-09/15/c_137470095.htm
[Hämtad: 2019-12-15]
- Xinhua (2019). "Former Zambian president Kaunda hails relations with China".
http://www.xinhuanet.com/english/2019-09/27/c_138428882.htm. [Hämtad:
2019-12-15]
- Zambian Eye* (2013). "Sata now says Zambia has a lot to learn from China".
[https://www.lusakatimes.com/2018/09/08/why-is-the-zambian-government-selling-ou
r-country-to-china/](https://www.lusakatimes.com/2018/09/08/why-is-the-zambian-government-selling-our-country-to-china/). [Hämtad: 2020-01-03]
- Zambian Eye* (2014). "We don't know how to thank you, Sata tells China's Vice president".
[https://zambianeye.com/we-dont-know-how-to-thank-you-sata-tells-chinas-vice-presi
dent/](https://zambianeye.com/we-dont-know-how-to-thank-you-sata-tells-chinas-vice-president/). [Hämtad: 2019-12-18]